Hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Hallintovaliokunnan lausuntopyyntö 9.11.2021

Asiantuntijalausunto hallintovaliokunnalle asiassa HE 122/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain ja henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta

1 Asia

Esityksessä ehdotetaan ulkomaalaislain ja henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa annetun lain muuttamista.

Ulkomaalaislakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset uudesta pitkäaikaiseen oleskeluun tarkoitetusta viisumista eli niin sanotusta kansallisesta viisumista, sen hakemisesta ja myöntämisen edellytyksistä erityisasiantuntijoille ja kasvuyrittäjille sekä heidän perheenjäsenilleen. Ehdotettu sääntely kansallisesta viisumista täydentäisi Euroopan unionin viisumisäännöstöä.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uudesta lakisääteisestä tehtävästä Maahanmuuttovirastolle ja Suomen edustustoille. Tämän vuoksi henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa annettua lakia ehdotetaan muutettavan vastaavasti.

2 Asiantuntijalausunto

Kiitän mahdollisuudesta lausua tässä asiassa ja lausun Poliisihallituksen asiantuntijana kohteliaimmin seuraavaa.

Ehdotettuja muutoksia ulkomaalaislakiin ja henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa annettuun lakiin, joiden tavoitteena on nopeuttaa erityisasiantuntijoiden ja kasvuyrittäjien sekä heidän perheenjäsentensä maahantuloa, voidaan pitää tarpeellisina.

Poliisin näkökulmasta ei ole nähtävissä estettä ehdotuksessa esitetylle voimaan tuloajalle (kevät 2022).

Poliisin näkökulmasta tarkasteltuna ehdotettujen säädösten vaikutukset kohdentuvat asiantuntija-arvion mukaan uuteen lainsäädäntöön perehtymiseen ja sen omaksumiseen. Lisäksi vaikutuksia voi olla keskusrikospoliisissa toimivan Sirene-toimiston[1] työmäärään.

[1] *Sirene-toimisto on Schengen-asetusten mukainen tiedonvaihdon keskitetty yhteyspiste, ja sen tehtäviä hoitaa KRP:ssa toimiva Viestiliikennekeskus*

Hallituksen esityksen 17 a §:ä koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että jos jäsenvaltio aikoo myöntää oleskeluluvan tai pitkäaikaisen viisumin ulkomaalaiselle, joka on määrätty maahantulokieltoon, sen on ensin neuvoteltava määräyksen antaneen jäsenvaltion kanssa ja tällöin Sirene-toimisto on taho, jonka tulee olla yhteydessä asianomaisen maahantulokiellon antaneen valtion viranomaisiin. Edellä mainittu kirjausta voidaan pitää epätarkkana ja töiden ja vastuiden jaon selkeyden näkökulmasta kirjausta olisi tarkoituksenmukaista täsmentää. Sirene-toimisto on taho, jonka kautta käytännössä luodaan yhteydet asianomaisen maahantulokiellon antaneen valtion viranomaisiin. Varsinaisen neuvottelun sisältö ja sen perusteella tehtävät päätökset kuuluvat oleskelulupa- tai viisumiasioissa toimivaltaisille viranomaisille. Sujuva tiedonvaihto edellyttää esimerkiksi, että oleskelulupaa käsittelevällä Maahanmuuttovirastolla on muun muassa riittävä ja oikea-aikainen valmius tuottaa neuvotteluissa tarvittavia tietoja Sirene-toimiston kautta toimitettavaksi.

Poliisin toimintaan kohdistuvia edellä kuvattuja vaikutuksia ei ole lausunnon kohteena olevassa hallituksen esityksessä käsitelty. Perehdyttämis- ja perehtymisnäkökulmasta poliisin toimintaan ei arvioida syntyvän merkittäviä vaikutuksia. Sirene-toimiston toiminnan näkökulmasta vaikutuksia on jokseenkin vaikea arvioida, koska vaikutukset riippuvat siitä, kuinka paljon yhteydenottotarpeet maahantulokiellon antaneen valtion viranomaisiin lisääntyvät. Jos nämä tarpeet lisääntyvät, tulisi poliisin saada kompensaatiota näistä aiheutuvista lisäkustannuksista.

On tärkeää, että esitettyä lainsäädäntöä tulee tosiasiallisesti sovellettua siten, että maahantulon edellytyksiä arvioitaessa tulee riittävästi huomioiduksi se, ettei henkilön katsota voivan vaarantaa yleistä järjestystä, sisäistä turvallisuutta, kansanterveyttä eikä kansainvälisiä suhteita eikä häntä etenkään ole EU:n jäsenvaltioiden kansallisissa tietokannoissa samoin perustein määrätty maahantulokieltoon. Tähän liittyen on myös erityisen tärkeää, että onnistutaan jo hakuvaiheessa huolehtimaan siitä, että hakija tunnistetaan luotettavasti.

Tiedonhallintapäällikkö Annina Hautala

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 15.11.2021 klo 12:48. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu Hallintovaliokunta